TOMBİK OYUNU

TANIMLAR – TERİMLER

YASAK BÖLGE: Sahanın tam ortasında 3,60 m çapında, ortasında tombik taşlarının dizileceği 30cm x 30 cm ölçülerinde kare alan bulunan dairedir. Bu alana oyun başladığında ebe olan takım oyuncuları giremez.

ATIŞ ÇİZGİSİ: Atış çizgisi: 3,60 m çapındaki dairenin merkezinin 7 m uzağında, dip çizgi tarafında, 2 m uzunluğunda 5 cm kalınlığında atış çizgisi olacaktır.

ATICI TAKIM: 9 taşı yıkıp, oyun süresince vurulmadan tekrar dizmeye çalışan takımdır.

EBE TAKIM: Atıcı takımın oyun süresince taşları dizmesini engellemeye çalışan takımdır.

HÜCUM SÜRESİ: Hücum süresi 1 dakikadır. Hücum süresi ebe olan takımın oyuncularından herhangi birinin topu eline almasıyla başlar, hücum atışı yapmasıyla biter.

HÜCUM ATIŞI: Ebe olan takımın oyuncularından birinin rakip takımın oyuncularından birini ebelemek amaçlı yaptığı atıştır.

OYUNCU DEĞİŞTİRME ÇİZGİSİ: Masa hakemi tarafındaki kenar çizgisidir. Her takım kendi yedek oyuncu alanının bulunduğu taraftan oyuncu değişikliği yapar.

YEDEK OYUNCU BÖLGESİ: Oyun sahasının her iki yanında, 3m x1m boyutlarında olan oturma bölgesidir.

OYUN LİDERİ: Takım oyuncularından sorumlu öğretmendir. oyun lideri; müsabaka isim listesini masa hakemine teslim eder, müsabaka süresince takıma taktik verir, oyuncu değişikliği talebinde bulunur.

TAKIM KAPTANI: Oyuncular arasından seçilmiş olan oyun içinde ve dışında takım arkadaşlarının davranışlarından sorumlu olan öğrencidir. **Takım kaptanı oyun esnasında mola ve oyun durakladığında oyuncu değişikliği talebinde bulunabilir.**

BAŞHAKEM: Müsabaka esnasında bütün yetkiler başhakemdedir, başhakem sahanın içinde hareketli olmalıdır.

YARDIMCI HAKEM: Müsabaka esnasında başhakeme yardımcı olan çizgi ihlallerini kontrol eden hakemdir.

MASA HAKEMİ: Çizelgeyi tutup, oyuncu değişikliklerini takip eden, skor çetelesini tutan hakemdir

TOMBİK OYUNU KISA TANIMI

Yörelerimize göre tombik, dalya, yedi kiremit isimleriyle bilinen eski bir geleneksel oyunumuzdur.

6'şar kişilik iki takım arasında oynanır. Sayışma yapıldıktan sonra **atıcı takım** veya **ebe takım** belirlenir.

Atıcı olan takım belirlenen alanda üst üste dizilmiş olan 9 parça tahtayı önce top yardımıyla devirecek, daha sonra ebe takımın oyuncularının attığı topla vurulmadan tekrar 9 parça tahtayı üst üste dizmeye çalışacaklardır.

Ebe olan takım ise atıcı olan takımın oyuncularını, devriler 9 parça tahtayı üst üste dizemeden topla ebeleyerek oyun dışı bırakmaya çalışacaklardır.

Eğer atıcı olan takım 9 parça tahtayı, ebe takım tarafından topla ebelenmeden tekrar üst üste dizebilirse o seti kazanmış olurlar

Ebe olan takım atıcı olan takımın tamamını 9 parça tahtayı üst üste dizemeden topla ebelerse o seti kazanmış olur.

Oyun 5 set üzerinden oynanır. 3 set kazanan müsabakayı kazanmış olur.

OYUN ALANI:

1. Açık alanlarda veya kapalı spor salonlarında oynanabilir. Oyun alanının yüzeyi düz olmak kaydıyla parke, çim veya toprak olabilir. Oyunun saha ölçüleri 28 m x15 m ebadında dikdörtgen olmalıdır.

2. **Yasak bölge:** Sahanın tam ortasında 3,60 m çapında, ortasında tombik taşlarının dizileceği 30cm x 30 cm ölçülerinde kare alan bulunan dairedir. Bu alana oyun başladığında ebe olan takım oyuncuları giremez.

3. **Atış çizgisi:** 3,60 m çapındaki dairenin merkezinin 7 m uzağında, dip çizgi tarafında, 2 m uzunluğunda 5 cm kalınlığında atış çizgisi olacaktır.

OYUN SÜRESİ:

1.Oyun beş set üzerinden oynanır. üç set alan takım maçı kazanır. Oyun süresiyle ilgili zaman kısıtlaması yoktur.

2. Her iki takımın, her sette 1 dakikalık 2 mola hakkı vardır. Geleneksel oyun lideri istediği zaman oyuncu değiştirme talebini masa hakemine bildirir. Başhakem oyun durakladığı zaman oyuncu değişikliğini gerçekleştirir.

3. Set aralarındaki dinlenme süresi 5 dakikadır.

4.Maç öncesinde takımlara 15 dakika ısınma süresi verilir.

5. Oyuna sayışma ile başlanır.Sayışmayı kazanan takım müsabakaya başlar.

MALZEMELER:

1. Oyuncunun malzemeleri forma, şort, çorap, dizlik ve spor ayakkabısından oluşur.

2.Takımın forma, şort ve çoraplarının rengi ile tasarımı tek tip ve temiz olmalıdır.

3. Ayakkabılar hafif, esnek, lastik ve topuksuz olmalıdır. **Oyuncular kesinlikle ayakkabılarını çıkararak müsabakaya çıkamazlar.**

4. Oyuncuların formaları 1'den 12'e kadar numaralandırılmış olmalıdır.

5. Numaralar formanın ön ve arka ortasında bulunmalıdır. Numaraların renk ve parlaklığı formanın renk ve parlaklığına zıt tonlarda olmalıdır.

6. Numaraların boyu göğüste en az 10 cm, sırtta en az 15 cm olmalıdır. Numaraların yazıldığı bandın genişliği ise en az 2 cm'dir.

7. Dizilecek taşlar 9 adet ve ikizkenar üçgen şeklinde olmalıdır.

8. **Oyuncuların sakatlanmasına sebep olabilecek veya onlara suni bir avantaj sağlayacak malzemelerin kullanılması yasaklanmıştır. Oyunda kullanılacak ayakkabı salon ayakkabısı olacaktır. Ayakkabıların kaymasını engellemek amacı ile ayakkabıların tabanına herhangi bir madde sürülemez. Isınma süresince yabancı madde sürdüğü belirlenen takım uyarılacak, maç saatine kadar standartlara uygun hale gelmeyen takım sahaya alınmayıp hükmen yenik sayılacaktır. Tek oyuncunun sürdüğü fark edilirse, bu oyuncu diskalifiye edilecektir. Oyuncular müsabaka esnasında küpe, kolye, künye, toka ve saat gibi kendilerine zarar verebilecek malzemeleri çıkartmak zorundadırlar.**

9. Oyuncular zarar görme riskini kabul etmek şartıyla gözlük veya lens takabilirler. Ancak 18 yaş altı oyuncular konu ile ilgili muvafakat (veli izni) belgesini geleneksel oyun liderine ibraz etmek zorundadır. Sorumluluk geleneksel oyun liderine aittir.

TAKIMLARIN OLUŞUMU:

1.Takımlar kız- erkek karma olarak oluşturulur. Geleneksel çocuk oyunları müsabakaları, sınıflar arası müsabakalar şeklinde yapılmaktadır. **O sınıfta ki öğrenciler arasında olup; yönergede belirtilmiş olan yaş kategorisine uymayan öğrenciler takıma alınmayacaktır.** Yaş sınırına uymayıp takımda olduğu tespit edilen öğrenciler müsabakaya alınmayacaktır.

2. Bir takım en fazla 12 oyuncu (6 asil 6 yedek olmak üzere), bir geleneksel oyun lideri, bir yardımcı geleneksel oyun liderinden oluşur. Oyun her biri 6 asil oyuncudan oluşan iki takım arasında oynanır. Oyuncuların 6'sı yedektir.

3. Takımlar en az 6 oyuncuyla müsabakalara katılmak zorundadırlar. 6 oyuncunun altında müsabakaya gelen takım hükmen mağlup sayılır. Müsabaka esnasında 6 asil oyuncusundan bir ya da daha fazla oyuncusu sakatlanmış ve oyuncu değişikliği yapacak yedek oyuncusu da yoksa takım hükmen yenilmiş sayılır.

4. Takımda 6 asil oyuncunun 3'ü erkek 3'ü kız olmak zorundadır.

OYUN DÜZENİ:

1.Maç öncesi takım kaptanı müsabaka cetvelini imzalar ve sayışmada takımını temsil eder.

2. Saha seçimi, her iki takım kaptanının "Aldım verdim, ben seni yendim, alamazsın veremezsin sen beni yenemezsin." şeklindeki karşılıklı ayak adımlama yöntemiyle (sayışmaları sonucunda) yapılır. Yazı tura atışını kazanan takım, adımlamaya başlama hakkını kazanır. Adımlama mesafesini; oyun alanının dışına çıkmamak kaydıyla BAŞHAKEM belirler. Adımlama mesafesi boyunca her oyuncu adımlama hakkı kendisinde iken birer defa yarım adım kullanabilir. Hangi oyuncunun ayağı üstte kalırsa o oyuncu kazanmış olur ve seçme hakkına sahip olur.

3. Set kazanmak:

*a)***Atış yapan takım;** "dokuztaş taşı (tombik)"topla devirdikten sonra, tüm oyuncuları rakip takım tarafından vurulmadan, belirlenen kurallar çerçevesinde sahanın ortasındaki 30cm x 30 cm ölçülerinde kare alana tekrar üst üste dizebilirse 1 set kazanmış olur.

b) **Ebe olan takım;** atış yapan takımın oyuncularının tamamını "dokuztaşı" dizemeden vurursa 1 set kazanmış olur. (Atış yapan takımın görevi; kendi takım oyuncuları, ebe olan takım tarafından topla vurulmadan, yıkılmış olan dokuztaşı belirlenen alanda üst üste dizmektir.)

4. Atış yapacak olan takımın oyuncuları, atış çizgisinin 1 m gerisinde, forma numaralarına göre küçükten büyüğe doğru dizilirler. Hakemin işaretiyle, küçük numaradan başlayarak sırayla atış çizgisine gelerek atışlarını yaparlar. Atışı başarısız olan oyuncu, sıranın sonuna geçerek ikinci atış sırasını bekler.

5. Her oyuncunun bir sette iki atış hakkı vardır. Oyuncular önce sırayla ilk atış haklarını kullanırlar, dokuztaşı devrilmez ise ikinci tur atışlarını yaparlar. Bir oyuncu iki atış hakkını ard arda kullanamaz. Atış sırasında atış yapan oyuncu çizgi ihlali yapamaz (ayak çizgiye basamaz) çizgi ihlali yapılırsa dokuztaş yıkılsa bile atış geçersiz sayılır ve atış sırası bir sonraki oyuncuya geçer.

6. Atış yapan oyuncu, hakemin işaretinden önce atış yaparsa, dokuztaş yıkılsa bile atış geçersiz sayılır ve atış sırası bir sonraki oyuncuya geçer.

7. Atış yapan takımın asil oyuncularının tamamı, ikişer defa atış yaptıkları halde, dokuztaşı deviremezler ise, atış yapan takım seti kaybetmiş olur.

8. Dokuztaş devrildikten sonra atış yapan takım oyuncuları hiçbir şekilde topa dokunamaz. Topa dokunan veya ebe olan takımın attığı topla vurulan oyuncu set bitene kadar oyun dışı kalır, yerine yedek oyuncu giremez.

9. Oyun başladığında tarafsız bölgeye, sadece atış yapan takım girip çıkabilir. Müsabaka esnasında top tarafsız bölgede kalırsa başhakem oyunu durdurur ve topu savunma oyuncusuna verir. Oyun durduğunda taş dizilemez.

10. Yasak bölgeye, ebe olan takımdan sadece takım kaptanı, dokuztaş devrildikten hemen sonra, devrilen dokuztaşı yasak bölge içinde dağıtmak için ve atış yapan takımın dokuztaşı devirmeyen toplarını hakeme geri vermek için girer. Taşları dağıttıktan sonra yasak bölgeyi terk etmek zorundadır.

Dokuztaş ebe olan takım kaptanı tarafından dağıtıldıktan sonra set bitene kadar yasak bölgeye ebe takımın hiçbir oyuncusu giremez. Oyundaki hiçbir oyuncu (hücum veya savunma oyuncusu) tombik taşlarını saklayamaz, taş saklayan oyuncu olursa oyuncu diskalifiye edilir.

11. Oyun başladıktan sonra; set bitene kadar, ebe olan takım kasıtlı olarak atış yapan takımın üst üste koyduğu taşları deviremez. Eğer kasıtlı olarak dokuztaşı deviren olursa (topla veya herhangi bir cisimle) başhakem bunu yapan oyuncuya 2 dk. cezası verir. Hücum oyuncuları tarafsız bölgedeki taşları bu alanın dışına çıkaramazlar, çıkaran oyuncu olursa 2 dk. cezası verilir.

12. Taşları dizmeye çalışan takımın oyuncuları ayakları ile taşları merkeze yanaştırabilirler, kendilerini hedef yaparak (baraj oluşturarak) kendi oyuncularının taşları dizmelerine olanak sağlayabilirler. Ancak bu sırada topu kasıtlı olarak saha dışına atan oyunculara 2 dakika cezası verilecek ve dizdikleri taşlardan 1 tane indirilecektir. İstem dışı yasak bölge dışına çıkan taşlar hakem tarafından daire içine tekrar konulur.

13. Ebe olan takım bir dakika içinde, hücum atışı yapmaz ise, hakem düdükle oyunu durdurur ve takıma bir uyarı verir. Aynı sette ebe olan takım ikinci defa hücum süresini ihlal ederse bir taş koyma cezası ile cezalandırılır. Bundan sonraki her hücum süresi ihlalinde bir taş koyma cezası uygulanır.

14. Ebe olan takım oyuncularından herhangi birisi istediği kadar top sürebilir, topu tuttuktan sonra en fazla 3 adım atabilir; üç adım sonunda pas vermeli veya hücum atışı yapmalıdır. Tekrar top süremez. Topla birlikte 3'ten fazla adım atan oyuncu uyarılır. İkinci uyarıdan sonra yapılan her hatada oyuncular 2 dakika cezasıyla cezalandırılır (yerine başka oyuncu giremez). İki dakika cezası alan oyuncu, yedek oyuncu alanına gider ve masa hakeminin iki dakika cezasının bittiğini gösteren işaretiyle tekrar oyuna girer. İki dakika cezası alan oyuncu oyun alanını terk ettikten sonra hakem, topu yasak bölge ile atış çizgisi arasındaki alanda, ebe olan takım oyuncularından birine vererek oyunu devam ettirir.

15. Maç esnasında aynı takım oyuncularından 5 tane oyuncu arka arkaya 2 dakika cezası aldığında takım o seti kaybetmiş sayılacaktır.

16. Atış yapan oyuncu, tek ya da çift elle atış yapabilir.

17. Top direk rakip oyuncuyu oyun dışı bırakmak için atılabilir.

18. Top yerden sektirilerek rakip oyuncuyu oyun dışı bırakmak için atılabilir.

19. Top kasıtlı olarak rakip oyuncuyu sakatlayacak şekilde atılamaz. Eğer hakem atılan topun kasıtlı olarak rakip oyuncuyu sakatlamak için atıldığına kanaat ederse, topu atan oyuncuyu yanına çağırır ve uyarır. Aynı oyuncu bu hatalı davranışı tekrar ederse, hakem oyuncuyu oyun dışına çıkarır.**(ihraç eder.)**

20. Müsabakanın yapıldığı yere göre (spor salonu, açık alan veya okul bahçesi) Top oyun alanının dışına çıktığında oyun durmaz, oyunun devam edebilmesi için kenar çizgilere ve dip çizgilere yedek toplar konmalıdır. Özellikle açık alanlarda oynanan oyunlarda oyunun devamlılığı için yedek topların

kullanılması zorunludur. Top oyun alanını nereden terk etmişse, o alanda ki yedek topla oyuna devam edilir. Yedek topları seyircilerin oyunculara vermesi yasaktır.

21. Kapalı spor salonlarında duvardan sekerek oyuncuya çarpan top o oyuncuyu oyun dışı bırakmaz.

22. Oyun sırasında top, oyun çizgileri dışına çıkarsa oyun devam eder.

23.Taşların tamamı dizildiğinde oyun biter. Ancak bitmiş sayılması için taşların dizili kalması gerekmektedir. Hakem saymadan taşlar yıkılırsa oyun devam eder.

24. Hakemin uzak olduğu pozisyonlarda, ebe olan takımın oyuncularının attığı toplar, hücum yapan takımın oyuncularına çarparsa çizgi hakemleri bayraklarını kaldırarak başhakemi uyarırlar.

25. Başhakem ve masa hakemi oyun süresince kaç tane taşın üst üste konulduğunu takip eder. Ebe olan takım yanlışlıkla veya bilerek hücum eden takımın dizmeye çalıştığı topları devirirse hakem oyunu durdurarak devrilen sayı kadar taşı tekrar üst üste dizer.

26. Her setten sonra takımlar yer değiştirir. (Atış yapan takım ebe olan takımın yerine, ebe olan takım atış yapan takımın yerine geçer.)

27.Tüm oyuncular oyun sahasının çizgilerine dikkat etmek zorundadırlar. Çizgiye basan veya çizgi dışına çıkan atıcı takım oyuncuları vurulmuş sayılacaktır.

28. Bir takımın yedek oyuncu sayısı 6 oyuncu ile sınırlandırılmıştır. Oyuncu değişiklikleri kız – erkek dengesi bozulmadan yapılır Değiştirilen oyuncu, aynı sette, oyuna tekrar alınamaz.

29. Yedek oyuncular oyun esnasında kendileri için belirlenmiş olan yedek oyuncu alanında beklerler.

30. Oyun esnasında ciddi bir sakatlık meydana gelirse, hakem derhal oyunu durdurmalı ve sağlık personelinin sahaya girmesine izin vermelidir. Eğer sakatlanmış bir oyuncu kurallara uygun olarak değiştirilemiyorsa (Oyuncu değiştirme hakkını tamamlamış ise), bu oyuncuya 3 dakikalık bir iyileşme süresi tanınır (bu arada oyun durur); ancak bir maçta aynı oyuncuya bu hak birden fazla tanınmaz. Sakatlanan oyuncu oyun alanını terk etmeden oyun alanında otururs a müsabaka devam eder. Ancak oyuncu değiştirme hakkı tamamlanmış ve oyuncu da oyun alanını terk etmek zorunda ise asil takım sayısının altına düştüğü için takım o seti kaybeder.

31. Oyuna katılanlar oyun kurallarını bilmek ve kurallara uymak zorundadırlar.

32. Oyun liderleri müsabaka esnasında oyuncularına kırıcı, aşağılayıcı şekilde davranamaz. Bağırarak taktik veremez. Bu kurallara uymayan oyun liderleri oyun alanı dışına çıkartılır. Olumsuz davranışlarına devam eden oyun liderinin takımı hükmen yenik sayılacaktır.

33. Maç esnasında ve oyun alanında olduğu sürece, takım kaptanı oyundaki kaptandır. Takım kaptanı oyunda olmadığı zaman geleneksel oyun lideri veya takım kaptanı oyundaki kaptanlık rolünü üstlenmek üzere bir başka oyuncuyu tayin eder.

34. Oyun kurallarına uymayan veya hakeme itiraz eden oyun liderinin takımı hükmen yenik sayılacaktır.
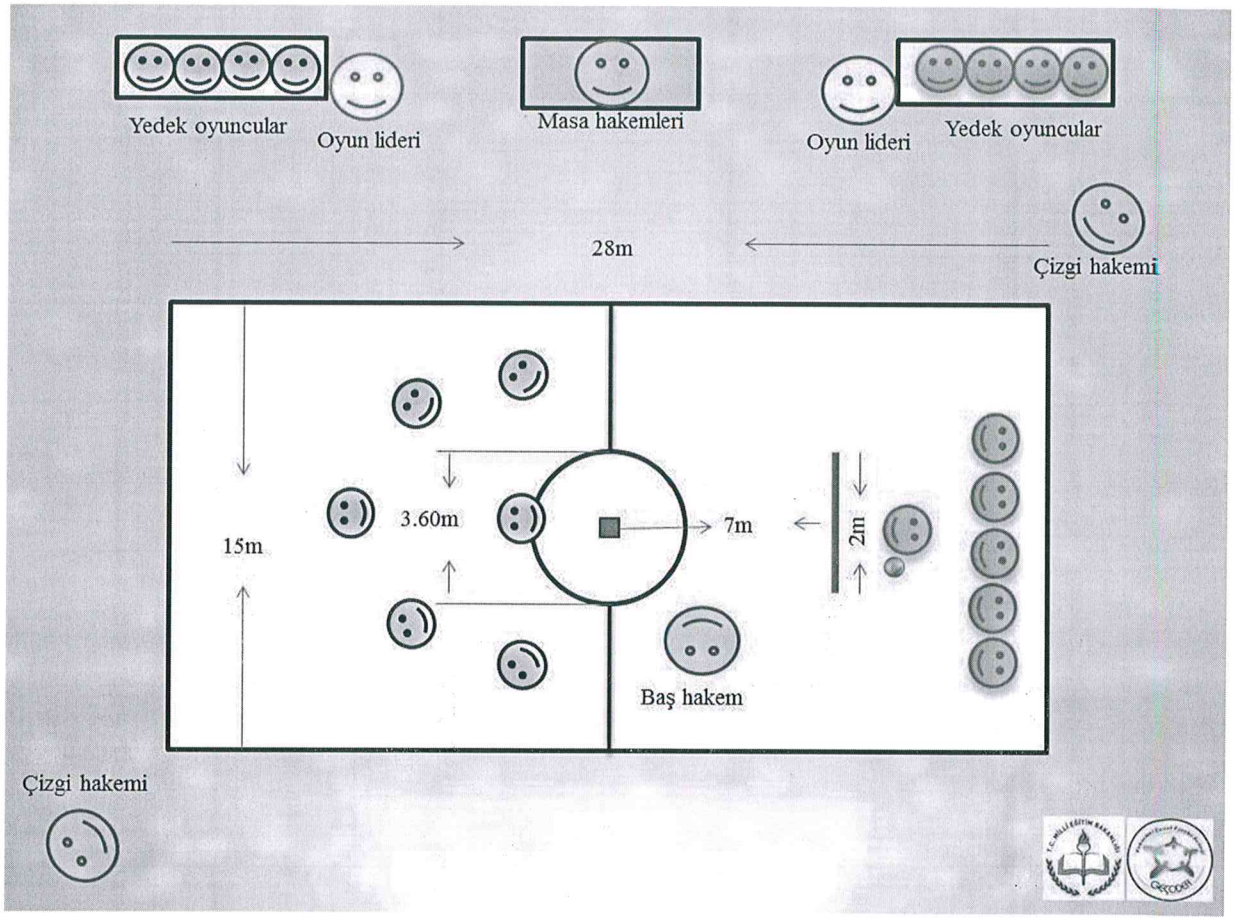
35. Oyuna katılanlar sportmenliğe yakışır bir şekilde hakemlerin kararlarını tartışmaksızın kabul etmek zorundadırlar.